

Ett ofta använt uttryck lyder: "Vad gör det om hundra år." I allmänhet reflekterar man väl ej så allvarligt över detta talesätt, vilket dock är grundat på realitet. Hundra år, ja i flertalet fall betydligt kortare tid efter sin bortgång äro de flesta av oss helt glömda. Endast ett fåtal mera ovanliga och färgstarka personers efterlämnade minne har en förmåga att dröja kvar och relativt sent försvinna bortom det töcken, som döljer det förgångna och icke aktuella.

Ett sådant undantag utgör sergeanten Lars Henric Elgström; låt vara att hans levnad nu endast är känd inom en mindre krets. Han är emellertid av intresse för sina talrika avkomlingar, bland vilka märkas alla nu levande, vilka äro befryndade med den yngre grenen av släkten Bennet. En av orsakerna till detta intresse är bl. a. förutom en ännu levande tradition, att i många av dessa hans avkomlingars ägo påträffas ännu föremål, som en gång tillhört Elgström. Man kan nog med fog säga, att han ägde en förmåga att samla skatter av denna världen, något, som åtminstone av många personer betraktas som en merit och ett bevis på duglighet. Att han därvid skulle varit mindre nogräknad är dock ej känt.

Lars Henric Elgström föddes i Ekenäs i Finland den 5 februari 1771 och var son till handelsmannen Lars Elgström född 1736 4/1, död 1775 24/4 och Anna Lillia, vilken avled 1784 13/5. År 1781 kom han till Sverige tillsammans med sin äldre syster Ulrica Eleonora. Efter antagen värvning vid arméen blev han 1789 furir vid Storamiralens Regemente i Karlskrona och erhöll därefter transport till Östra Västmanlands kompani av Kungl. Livregementets lätta Infanteribataljon. Elgström deltog i Gustaf III:s ryska krig 1788—90 och tillerkändes i samband därmed den år 1789 instiftade medaljen "För tapperhet i fält." Enligt släkttraditionen hade han utmärkt sig i någon av striderna vid Uttismalm i juni 1789 eller vid Valkeala i april 1790. Det kom emellertid att dröja åtskilliga år innan Elgström kom i besittning av den utlovade medaljen,

och han anmäler, bl. a. i samband med regementets mönstringar 1793 på Ladugårdsgärde och 1798 vid Utnäs, att han ännu ej erhållit den utlovade medaljen. Detta finnes också anmärkt i de därvid förda mönstringsrullorna. Orsaken till dröjsmålet berodde troligen på en begränsad tillgång på medaljer. Med var och en av dessa var nämligen förenad en liten pension, och Elgström måste vänta till någon tidigare utdelad genom innehavarens frånfälle blev ledig.

Åtsida.

Frånsida.

Elgströms tapperhetsmedalj erhållen för insatser i 1788—90 års krig med Ryssland.

Så småningom kom Elgström i besittning av den ovan avbildade medaljen. Den befinner sig numera i ägo hos förste sektionsingenjören Carl Gustaf Wahlberg i Uppsala. Denne är dotterdottersonson till Elgström. Medaljen har en diam. av 30 mm., och längden av tillhörande fästkedja är 2×90 mm. Enligt Arreen¹⁾ skulle denna silvermedalj i 8:e storleken bäras å bröstet i "mellanblått" band. Av statuterna framgår ej, att medaljen även kunde utdelas med en enkel fästkedja. Emellertid kan man med hänsyftning på att medaljen *Illis quorum meurere labores*" under början av 1800-talet utdelades än med band av skilda färger och än med fästkedja, sluta sig till att statuterna för belöningsmedaljernas utdelande ej alltid så noga följdes, och så har det säkerligen också varit i detta fall. Att medaljen ej återlämnats eller återkrävts efter Elgströms frånfälle 1842 beror troligen på att hans exemplar då blivit föråldrat genom tillkomsten av nyare typer med ändrad åtsida under såväl Gustaf IV Adolfs som Karl XIII:s regeringar.

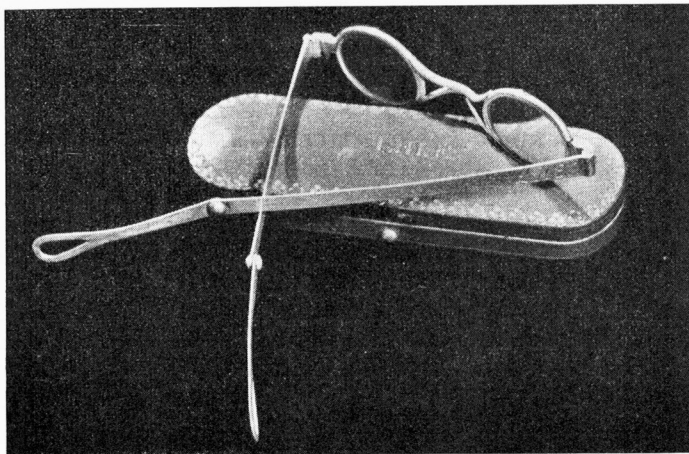
Vid jultiden 1793 avancerade Elgström till sergeant och kvarstod sedan i tjänst till år 1798, då han tog avsked och flyttade med sin familj till den av honom arrenderade Barkarby gästgivargård i Järfälla socken

¹⁾ Ernst E. Arreen "De nordiska ländernas officiella belöningsmedaljer." Stockholm 1938.

utanför Stockholm. Tidigare hade han varit bosatt i Sala och i Simtuna. I Järfälla arrenderade Elgström även Skälby säteri, där han och tidvis bodde. Vid sin död ägde han trenne fastigheter i Stockholm, av vilka döttrarna Sophia, gift Bennet och Albertina Karolina, gift Kohlmeijer¹⁾ samt Amalia, gift Thorman, ärvde en vardera. På landsbygden ägde han Värsta gård i Spånga socken, vilken ärvdes av dottern Eleonora. Dessutom ägde Elgström tre gårdar i Uppland. Dessa försålles efter hans död.

Efter hustruns frånfälle 1812 sköttes hans stora hushåll sedan så länge han levde av mademoiselle Anna Sophia Hemstedt (Moster Fia), vilken 1825 som belöning för långvarig och trogen tjänst erhöll en minnesgåva i form av en guldramad medaljong²⁾, vars framsida uppvisar en silhuett av Elgström. På baksidan ett monogram A S H mellan tvenne sirliga hårknutar, den övre grå och enl. uppgift utförd av E:s hår, den undre mörkare. Denna härstammar ev. från hustrun. Silhuetten av Elgström på sid. 294 härrör sig från denna medaljong via ett ung. vid sekelskiftet genom kapten Oskar Thormans försorg utfört fotografi. Elgström avled på Skälby säteri den 26 maj 1842, och med honom utslocknade släkten Elgström på svärdsidan genom sönernas tidigare timade frånfällen. Hans testamente, vilket finnes i avskrift i Bennetska släktgilletts arkiv, erbjuder åtskilliga poänger, och man förstår, att några av svärsönerna funnit föga nåd inför hans ögon. Eftermälet av Elgström tecknar bilden av en sträng och patriarkalisk familjefader, vilken som gammal krutstänkt krigare styrde sitt hus med militärisk drill.

Den muntliga traditionen har till våra dagar bevarat ett flertal episoder ur Elgströms liv. Några av dem ha tidigare publicerats i dessa Meddelanden. — Sålunda berättas det, att Elgström den 13 mars 1809

Elgströms glasögon. Bågarna av gammalt silver, stämplade D 4 = 1834, äro liksom det röda schatullet märkta L. H. E. Bägge glasen ha en skärpa av + 3,25 D.

¹⁾ Medd. B:ska Släktg. s. 68.

²⁾ Se dito s. 66.

i sällskap med sin äldsta dotter i en enbetstrilla for från Barkarby till Stockholm. Vid Norrtull blevo de hejdade för sedvanlig tullvisitation, men samtidigt meddelade tullpersonalen, att det visserligen gick för sig att komma in i Stockholm men att förbud utfärdats att släppa någon från staden ut genom tullen. Elgström blev fundersam och löste sedan problemet så, att dottern fick ensam återvända med trillan till Barkarby under det att han själv promenerade in till staden i någon spänning beträffande det utfärdade förbudet, om vars orsak tullbetjäningen ej kunde lämna någon upplysning. Det visade sig sedan att detta var dagen för Gustav IV Adolfs tronavsättning. För att denna dramatiska händelse ej skulle bli alltför snart känd hade man arrangerat denna dåtida järnridå.

Elgström var gift sedan 1790 med Lovisa Ulrika Ugla, som var född i Stockholm den 14 okt. 1771 och avled i Barkarby gästgivaregård den 6 febr. 1812. Hon uppgives vara dotter till en hovkapellist. En ogift syster till henne, Anna Charlotta Ugla, född 1770, död den 8 april 1836, var sedan 1813 bosatt på Skälby säteri. — Å ett i Bennetska släktgillet arkiv förvarat tryckt meddelande om Charlotta Uglas frånfälle och begravning tituleras hon "fröken", vilket för tanken på en adlig börd. Varken hon eller hennes syster återfinnas emellertid i "Svenska Adels Ättartavlor". Försök ha gjorts att med ledning av Stockholms mantalslängder tränga gåtan närmare in på livet. Sålunda lär kapten Oskar Thorman (död 1907) nedlagt mycket arbete på att få denna sak utredd. Tyvärr saknar jag kännedom om forskningsresultatet.

Elgströms äktenskap välsignades med 7 barn:

Henrica Sophia Bennet, född Elgström. Från henne härstamma alla nu levande med den yngre släktgrenen Bennet befryndade.

Laurentia föddes den 27 dec. 1791. Död i Järfälla i "hetsig sjukdom" den 12 april 1809.

Henrica Sophia föddes den 14 sept. 1793 i Sala och avled i Klara förs. i Stockholm den 9 juli 1870. Gift 1810 med lantbrukaren och fabrikören Thomas Bernhard Bennet, född den 18 jan. 1781 i Kuopio och död den 2 juni 1837 på Stora Väsby i Hammarby s:n.

Albertina Karolina föddes den 24 juni 1795 i Simtuna s:n i Västmanland. Hon avled i Stockholm den 26 sept. 1880. Gift 1819 med klädesfabrikören Johan Kristian Kohlmeijer, född den 20 dec. 1784, död den 28 okt. 1820 i Stockholm.

Karl Gustaf föddes den 10 dec. 1797 i Simtuna och avled i Järfälla den 12 juni 1839. Gift med Johanna Lindman, född i Väddö den 7 juli 1798, död i Stockholm den 15 mars 1875. Äktenskapet, som var barnlöst, upplöstes 1834.

Henric Otto föddes den 7 juni 1800 i Järfälla. Död den 10 mars 1801.

Lovisa Eleonora föddes den 2 aug. 1802 på Barkarby i Järfälla och avled i Stockholm den 24 maj 1886. Gift 1825 med lantbrukaren och länsmannen Jakob Vilhelm Röhl, född den 3 juni 1796, död den 5 mars 1866 på Värsta gård i Spånga.¹⁾

Amalia Charlotta föddes den 1 febr. 1806 i Järfälla och avled i Stockholm den 17 april 1873. Gift 1825 på Värsta gård med bryggaren Karl Axel Thorman, född den 22 mars 1794 och död i Stockholm den 3 sept. 1845.

Denna framställning är till en del grundad på framlidne syssloman Mårten Rosenströms genealogiska anteckningar, förvarade i Bennetska släktgilletts arkiv. Vidare har jag tagit del av framlidne civilingenjör Tomas Bennets forskningar rörande Elgström. Denne har även godhetsfullt ställt foton av tapperhetsmedaljen till mitt förfogande samt berättat episoden i samband med G. IV A:s tronavsättning.

Erik Ahman.

¹⁾ Se "Slakten Röhl" i Svenska Ättartal XI s. 364. Stockholm 1896.